

HOMO ZAPPIENS

Opgroeien, leven en werken in een digitaal tijdperk

LOZG Overlegvergadering, 25 mei 2011, te Amsterdam, Barlaeus Gymnasium.

(Aanwezig: ruim 75 ouders; 25 oudervereniging-ouders van 17 verschillende gymnasia uit het hele land en ruim 50 Barlaeus en Vossius ouders)

Inleiding door prof. Wim Veen, hoogleraar Educatie en technologie aan de Technische Universiteit Delft, en auteur van het boek: Homo Zappiens.

In een wervelende presentatie nam professor Wim Veen ons mee door de digitale belevingswereld van jongeren en hun websites, sociale netwerken, games etc. En passant deed hij een aantal prikkelende uitspraken naar aanleiding van zijn onderzoek aan de TU Delft, volgens hem het Knutselhoofdkwartier van Nederland. In zijn onderzoek richt hij zich op nieuwe leerprocessen en strategieën, zowel in het reguliere onderwijs als het bedrijfsleven, ten gevolgen van de ontwikkelingen in de digitale wereld. Over leren zei hij bijvoorbeeld het volgende: “Leren is een vorm van kennis constructie.” En “Leren is het manipuleren van data tot een betekenisvol geheel in communicatie met anderen.”

Leren door een tekst zin voor zin te lezen, het zogenaamde lineaire leren, noemt hij ouderwets. Kinderen leren tegenwoordig op een andere manier.

1. ze vragen uitleg aan ‘peers’ (die van alle leeftijden kunnen zijn),
2. externaliseren (in spraak of schrift) wat ze zelf weten (houden dat dus niet voor zichzelf)
3. en combineren dat met de kennis van anderen.

Op basis van onderzoek concludeert Wim Veen dat individueel leren langzamer gaat dan leren in groepsverband. “Met delen gaat leren sneller”. Bovendien stelt hij dat individuele kennis steeds minder belangrijk wordt wegens steeds kortere houdbaarheid. Technische kennis ging in 1960 nog 10 jaar mee. Nu is de gemiddelde houdbaarheid van technische kennis gereduceerd tot 3 dagen. Het veranderende leergedrag van kinderen past volgens hem bij deze ontwikkeling. Geïnternaliseerde kennis is daarin minder belangrijk, want minder duurzaam. Belangrijker is het daarom te weten hoe, waar, bij en in samenwerking met wie (mv) je de gewenste informatie kunt vergaren, en hoe je die in communicatie met anderen kunt omzetten in kennis.

Games zijn volgens hem bij uitstek een virtuele omgeving waarin dit nieuwe leergedrag van jongeren tot uiting komt. Om zijn kennis en ervaring te toetsen participeert Wim Veen sinds een aantal jaar met enige regelmaat in een groep van gamers. Hij liet een grafiek zien van het internetgedrag van jongeren: veel in de vroege ochtend, tijdens de middagpauze en na school tot laat in de avond. De schooltijd lijkt zo een onderbreking te vormen van hun eigen leerervaringen in de digitale wereld, waarin ze als vanzelf leren strategieën te ontwikkelen, leiding te geven (aan hun virtuele guild), keuzes maken en verantwoordelijkheid nemen, en samenwerken. Hij pleit ervoor in het onderwijs meer gebruik te maken van de digitale leermogelijkheden, en zo aan te sluiten bij wat de kinderen al vanzelf doen. Hij noemde een aantal voorbeelden van open access studiemateriaal: wikiwijs, rekentuin (past zich aan aan het niveau van de leerling), Kahnacademy (clips met uitleg over natuurkunde en wiskunde).

Het onderwijs zal volgens hem de volgende verandering ondergaan: De inhoud van de lessen zal straks thuis van het scherm worden gelezen; in de ontmoeting in de les met de docent zal alleen worden ingegaan op details op basis van vragen van leerlingen en docent.¹

¹ Bij de laatste VCN vergadering, dd 18.03.2011, presenteerde een klassieke talen docente een andere aanpak. Moe van het tijdroevende en weinig effectieve doorworstelen met de leerlingen van het pensum voor het eindexamen, spreekt ze nu voorafgaand aan de les de vertaling van de in de les te behandelen tekst, inclusief commentaar op de ingewikkelde grammaticale constructies, in op een MP3 speler. En die plaatst ze in de ELO (electronische leeromgeving van de school). Voorafgaand aan de les moeten de leerlingen de originele tekst doorlezen, die vertaling afluisteren, en de grammaticale ingewikkeldheden (proberen te) begrijpen, en nog eventueel andere vragen over de tekst voorbereiden.

Een laatste prikkelende uitspraak van prof Veen was: Wisdom crowds. Daarmee bedoelde hij: hoe groter de crowd, des te groter de wisdom. Helaas ontbrak de tijd om hem te vragen waarop hij dat baseert en in welke situatie dat zou kunnen opgaan. Voor een behandeling van de (nieuwe) competenties die hij verwacht bij docenten en leerlingen, verwees hij naar zijn boek: homo zappiens.

Huishoudelijk gedeelte

1. Leerlingenstatuut

De ouderraad van gymnasium Arnhem wil graag van de andere gymnasia voorbeelden ontvangen van leerlingenstatuten. De suggestie wordt gedaan dat ze hier en daar ook te vinden zijn op (het voor ieder toegankelijke deel van) de websites van gymnasia.

Graag voorbeelden toesturen aan mail@lozg.nl

2. Gouden Standaard

De minister heeft conform het advies van de Verkenningcommissie klassieke talen, verschillende partijen uit 'het veld' uitgenodigd te werken aan een Gouden Standaard voor het gymnasium onderwijs. Die partijen zijn: SHZG (stichting het zelfstandig gymnasium), VCN (vereniging classici Nederland), BGV (Belangengroep Gymnasiale Vorming, van de AOB) en LOZG.

Voor de beschrijving van de Gouden Standaard zij verwezen naar het rapport van de Verkenningcommissie: Het Geheim van de Blauwe Broer.

Tbv gedachten vorming hierover zal een discussie worden gestart op de website van de lozg. Tevens zal in het volgende schooljaar één vergadering aan het onderwerp worden besteed.

NB de Gouden Standaard geldt voor al het gymnasiale onderwijs en niet alleen dat op de zelfstandige gymnasia.

3. Programma volgend jaar:

a. examentrainingen, b. een op dat moment (febr 2012) actueel, politiek onderwerp, c. de gouden standaard.

In de discussie komt ook het onderwerp, omgaan met alcohol op school(feesten) aan de orde, maar dat blijft op de reservelijst.

4. Levensbeschouwelijk identiteit van het gymnasium

Vragen over dit onderwerp worden in de rondvraag aan de orde gesteld, vanuit het Beekvliet. Het schijnt ook te spelen bij het Marnix en in Utrecht. Voorgesteld wordt over dit onderwerp ook een discussie te openen op de website.

5. Volgende vergadering: 6 oktober 2011 over Examentraining. Locatie nog niet bekend.

Karel van Haften,
Secretaris LOZG